

Політична культура та ідеологія

УДК 321:37.014.5:355.02(470)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17498614>

Смислова розвідка (Semint) як нова парадигма когнітивної безпеки України

Лисянський Павло Леонідович,

доктор філософії з політичних наук,

директор ГО «Інститут стратегічних досліджень та безпеки»,

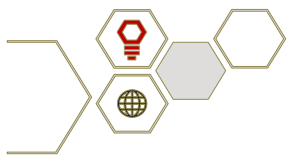
докторант Інститут політичних і етнонаціональних досліджень

ім. І. Ф. Кураса НАН України, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>

Прийнято: 21.10.2025 | Опубліковано: 31.10.2025

Анотація. У статті представлено концепцію Смислової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) як нової парадигми когнітивної безпеки України та ключового інструмента протидії гібридним і когнітивним загрозам ХХІ століття. Смислова розвідка визначається як системна діяльність, спрямована на виявлення, аналіз, інтерпретацію та прогнозування смислових структур і ціннісних кодів, що формують суспільну свідомість, впливають на колективну поведінку та визначають стратегічні орієнтири розвитку держави.

Обґрунтовано, що в сучасних умовах війни за свідомість традиційні розвідувальні моделі (OSINT, HUMINT) не забезпечують глибинного розуміння когнітивних процесів, адже працюють із фактами, а не з їх смисловими джерелами. На відміну від них, Cognitive & Strategic Semantic Intelligence діє на рівні архетипів, ціннісних структур і моделей сприйняття,

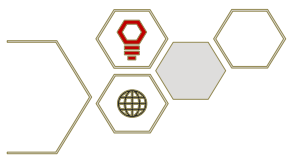
що визначають політичну стабільність, психологічну стійкість і національну ідентичність.

У статті розкрито основні принципи смислової розвідки: системність, передбачення, когнітивну стійкість і етичну відповідальність. Запропоновано трирівневу модель її реалізації: аналітичну (виявлення смислових сигналів і патернів), прогностичну (моделювання сценаріїв смислових змін) та проєктну (створення позитивних контр-кодів і нових смислів, що консолідують суспільство).

На конкретних прикладах проаналізовано типові прояви смислових вторгнень — від підміни символів у публічному просторі до когнітивних маніпуляцій у цифрових середовищах (TikTok, Telegram) та формування ідеологічних сект як мікромоделей програмованої свідомості. Ці кейси підтверджують необхідність створення національної системи Cognitive & Strategic Semantic Intelligence, яка забезпечує своєчасне виявлення загроз, прогнозування когнітивних атак і розробку стратегій смислової протидії.

Результати дослідження свідчать, що інституціоналізація смислової розвідки має стати складовою гуманітарної та інформаційної політики України, спрямованої на формування смислової стійкості суспільства. Це відкриває можливість переходу від оборони до смислового лідерства — нового типу державного мислення, у якому головним ресурсом національного суверенітету є не територія чи економіка, а свідомість, ідеї та смисли, здатні формувати майбутнє країни.

Ключові слова: когнітивна безпека, смислова розвідка, стратегічна комунікація, когнітивна війна, інформаційна стійкість, архетипи та ціннісні коди, смислове лідерство, гібридні загрози, управління на основі смислів.

Semantic Intelligence (Cemint) as a New Paradigm of Cognitive Security in Ukraine

Pavlo Lysianskyi,

PhD in Political Science, Director of the NGO,

“Institute for Strategic Studies and Security”;

Doctoral student at the I. F. Kuras Institute of Political and Ethnic Studies

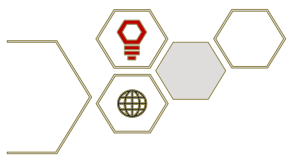
of the National Academy of Sciences of Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>

Abstract. The article presents the concept of Semantic Intelligence (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) as a new paradigm of Ukraine’s cognitive security and a key instrument for countering hybrid and cognitive threats of the 21st century. Semantic Intelligence is defined as a systemic activity aimed at detecting, analyzing, interpreting, and forecasting semantic structures and value codes that shape public consciousness, influence collective behavior, and determine the strategic orientation of state development.

It is substantiated that in the modern “war for consciousness,” traditional intelligence models (OSINT, HUMINT) do not provide a deep understanding of cognitive processes, since they operate with facts rather than with their underlying meanings. In contrast, Cognitive & Strategic Semantic Intelligence functions at the level of archetypes, value structures, and perceptual models that define political stability, psychological resilience, and national identity.

The article reveals the fundamental principles of Semantic Intelligence — systemicity, foresight, cognitive resilience, and ethical responsibility — and proposes a three-level model: analytical (detection of semantic signals and patterns), prognostic (modeling semantic influence scenarios), and project-based (creation of counter-codes and unifying meanings).

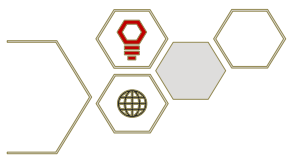
Practical examples of semantic intrusions — from symbolic substitutions in public space to cognitive manipulations in digital platforms (TikTok, Telegram) and ideological cults as micro-models of programmed consciousness — demonstrate the need to institutionalize Cognitive & Strategic Semantic Intelligence as a central element of Ukraine's national cognitive security. The results confirm that its development enables the transition from defense to semantic leadership, where consciousness and meaning become the primary resources of national sovereignty and strategic development.

Keywords: cognitive security, semantic intelligence, strategic communication, cognitive warfare, information resilience, archetypes and value codes, semantic leadership, hybrid threats, meaning-based governance.

Постановка проблеми

У сучасних умовах гібридних і когнітивних війн безпека держави визначається не лише військовими чи інформаційними ресурсами, а насамперед здатністю суспільства зберігати смислову цілісність. Російська агресія проти України продемонструвала перехід противника від прямого інформаційного впливу до системного смислового втручання, спрямованого на зміну колективного сприйняття реальності, викривлення ціннісних орієнтирів та формування альтернативних картин світу.

Традиційні підходи до інформаційної безпеки, зокрема розвідувальні моделі OSINT і HUMINT (розвідка по відкритих даних та розвідка через людський ресурс), зосереджені на фактах і подіях, але залишають поза увагою глибинні когнітивно-смислові процеси, які визначають поведінку людини та суспільства. Саме на рівні смислів, архетипів і ціннісних кодів формуються основи національної ідентичності, довіри, мотивації до спротиву та здатності до розвитку. У цих умовах виникає необхідність у створенні нового типу аналітичної системи — Сислової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic

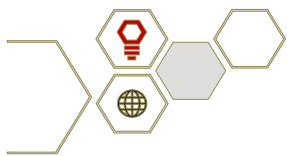

Intelligence), що поєднує когнітивний аналіз, семантичну інтерпретацію та стратегічне прогнозування. Її завдання полягає у виявленні смислових структур, які можуть бути використані для когнітивних атак, у розробленні механізмів смислового захисту та формуванні позитивних контр-кодів, здатних консолідувати суспільство.

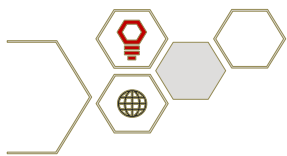
Проблема полягає в тому, що сьогодні система когнітивної безпеки України залишається фрагментарною: вона не має цілісної методології аналізу смислових процесів, системи раннього виявлення когнітивних загроз та ефективних механізмів управління смисловими потоками. Відсутність інституційного підходу до формування смислової стійкості робить державу вразливою до зовнішніх впливів, що підривають довіру, єдність і здатність до стратегічного мислення. Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування національної системи смислової розвідки, здатної забезпечити когнітивний суверенітет, інформаційну стійкість і перехід України від оборони до смислового лідерства у сфері гуманітарної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика когнітивного впливу на свідомість і критичне мислення активно досліджується у сучасному науковому просторі, особливо в контексті інформаційних війн, стратегічних комунікацій та національної безпеки. Науковці розглядають когнітивний вплив як комплекс деструктивних інформаційних практик, спрямованих на маніпуляцію масовою свідомістю, зміну ціннісних орієнтацій та підриив здатності особистості до самостійного мислення. Водночас у більшості робіт увага зосереджена переважно на інформаційному, психологічному або комунікативному рівнях впливу. Смисловий вимір когнітивної безпеки, який охоплює аналіз глибинних кодів, архетипів і моделей сприйняття, залишається дослідженим лише частково. Необхідно підкреслити, що у міжнародному науковому дискурсі — зокрема в галузях політології, безпекових студій та когнітивних наук — термін

“смилова розвідка” (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) раніше не використовувався як самостійна категорія. Його введення пропонується вперше як інтеграційна наукова концепція, що поєднує когнітивний аналіз, семантичне моделювання та стратегічне управління смисловими процесами. Запропонований підхід дозволяє розглядати смисли не як побічний продукт інформаційних кампаній, а як стратегічний ресурс когнітивної безпеки, який визначає національну ідентичність, стійкість і здатність суспільства до саморефлексії та розвитку. У наукових працях П. Л. Лисянського та В. А. Ястребової частково розкривається проблема знищення критичного мислення населення під час повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну [1]. Водночас автори лише окреслюють явище, не пропонуючи детального аналізу механізмів системної протидії когнітивним атакам. К. Суятинова та Г. Штурко досліджують негативний вплив когнітивних технологій на дітей дошкільного віку, підкреслюючи небезпеку раннього інформаційного навантаження та формування залежності від цифрових стимулів [2]. М. С. Савченко, І. В. Бабік і Т. В. Марєєва аналізують когнітивний вплив комп’ютерних ігор на дітей дошкільного віку, зокрема вплив інтерактивного середовища на формування емоційних реакцій і поведінкових патернів [3]. І. Лисенкова розглядає основні когнітивні теорії та їхній емоційний вплив на розвиток свідомості, а також механізми сприйняття інформаційних стимулів у контексті психологічної адаптації [4]. Окрім того, П. Л. Лисянський і В. А. Ястребова досліджують когнітивний вплив як інструмент формування образу ворога, акцентуючи на маніпулятивному використанні страху, емоцій та стереотипів у процесі конструювання соціальної ідентичності [5]. У міжнародному науковому середовищі середовищі Wenbing Tang, Meilin Zhu, Fenghua Wu та Yang Liu «*Semantic Intelligence: A Bio-Inspired Cognitive Framework for Embodied Agents*» [6] розглядається концепція семантичного інтелекту як ключового чинника

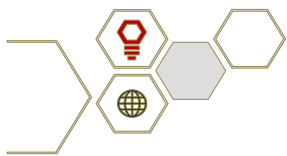

когнітивних систем нового покоління. Автори доводять, що сучасні моделі штучного інтелекту, попри високий рівень мовного розуміння, залишаються “безтілесними”, тобто відірваними від фізичного світу. Для подолання цієї обмеженості запропоновано біоінспіровану когнітивну архітектуру *Semantic Intelligence-Driven Embodied (SIDE)*, яка дозволяє агентам адаптивно взаємодіяти з середовищем, використовуючи механізми, наближені до людського мислення. Інше міжнародне дослідження — Dan Paiuc, Adina Săniuță та Alina Mirela Teacu Parincu «*Strategic Intelligence: A Semantic Leadership Perspective*» [7] — розкриває поняття стратегічного інтелекту через призму семантичного лідерства. Автори з Центру досліджень менеджменту при Національній школі політичних та адміністративних студій у Бухаресті (SNSPA, Румунія) аналізують взаємозв’язок між стратегічним мисленням, управлінням знаннями та формуванням смислів у системах лідерства.

Саме тому концепція Сислової розвідки (*Cognitive & Strategic Semantic Intelligence*) пропонується як новий міждисциплінарний підхід, що поєднує когнітивний аналіз, стратегічне мислення та управління смисловими процесами. На відміну від традиційних інформаційних або психологічних методів, смислова розвідка орієнтується не на боротьбу з наслідками, а на упередження та нейтралізацію деструктивних смислів ще на етапі їх зародження. Її мета — забезпечити когнітивну стійкість суспільства, зберегти смислову єдність та створити основу для формування нової парадигми безпеки — смислової безпеки у сучасному світі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Попри значний поступ у розвитку теорій інформаційної, когнітивної та психологічної безпеки, у сучасному науковому дискурсі залишається недостатньо дослідженим питання глибинних механізмів формування, трансформації та руйнування смислів у суспільній свідомості. Переважна більшість наукових робіт зосереджується на аналізі інформаційних атак,

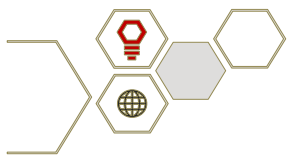

маніпуляцій або пропагандистських технологій, але не розкриває внутрішньої логіки того, як саме ці впливи змінюють ціннісні орієнтири, емоційні реакції та поведінкові моделі людей і спільнот.

Невирішеними залишаються питання взаємодії когнітивних процесів з інформаційним середовищем, у якому смисли перетворюються на інструмент керування масовою свідомістю. Досі бракує наукових моделей, здатних пояснити, як інформаційні стимули переходять у стійкі смислові конструкції, що впливають на колективне сприйняття реальності. Не розроблено механізмів прогнозування довготривалих наслідків цілеспрямованого інформаційного тиску, який поступово руйнує критичне мислення, здатність до самоідентифікації та суспільну єдність. Недостатня міждисциплінарна інтеграція гуманітарних, аналітичних і технологічних підходів не дозволяє виробити ефективну систему раннього виявлення смислових загроз і формування превентивних стратегій їх нейтралізації. Водночас потребує глибшого осмислення етичний аспект проблеми, адже стрімкий розвиток цифрових технологій і штучного інтелекту створює нові ризики маніпуляції свідомістю та втрати індивідуальної автономії мислення.

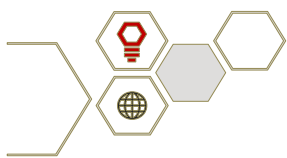
Отже, невирішеною частиною загальної проблеми є відсутність цілісного наукового підходу до вивчення смислових процесів, які визначають стійкість суспільства до когнітивного тиску й інформаційних загроз. У цьому контексті концепція Сміслової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) розглядається як спроба комплексного вирішення зазначених проблем шляхом поєднання когнітивного аналізу, семантичного моделювання та стратегічного прогнозування процесів, що впливають на формування колективної свідомості та національної ідентичності.

Формулювання цілей статті або постановка завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування та системне осмислення феномену Смілової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) як нової парадигми

дослідження процесів впливу на суспільну свідомість у контексті гібридних і когнітивних загроз XXI століття. Завданням є окреслення ключових концептуальних засад цього підходу, визначення його структурних компонентів і потенційних напрямів практичного застосування у сфері гуманітарної та національної безпеки. У межах дослідження передбачається проаналізувати існуючі підходи до вивчення когнітивного впливу, виявити їхні обмеження та розкрити необхідність переходу від реактивних моделей протидії до системи, здатної діяти на рівні передбачення й попередження смислових загроз. Стаття має на меті окреслити принципи побудови міждисциплінарної моделі, що поєднує аналітичні, когнітивні, семантичні та стратегічні методи для глибокого розуміння динаміки смислових процесів. Особливу увагу приділено визначенню ролі смислів як базових елементів формування колективної ідентичності, політичної стабільності та психологічної стійкості суспільства. Завданням також є демонстрація того, що саме смислова складова стає визначальним чинником у сучасних конфліктах, де боротьба ведеться не лише за території, а передусім за свідомість, переконання й систему цінностей. У підсумку стаття спрямована на формування теоретичного підґрунтя для подальшого розвитку наукового напрямку, який дозволяє інтегрувати когнітивні, інформаційні та гуманітарні підходи у спільну систему стратегічного забезпечення смислової безпеки та стійкості суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку автора, Смилова розвідка (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) — це системна діяльність, спрямована на виявлення, аналіз, інтерпретацію та прогнозування смислових структур і ціннісних кодів, які формують суспільну свідомість, інформаційне середовище та комунікаційні процеси. Її завдання полягає у розумінні тих глибинних смислів, що визначають поведінкові реакції, соціальні орієнтири та здатність суспільства протистояти зовнішньому когнітивному впливу. Ця

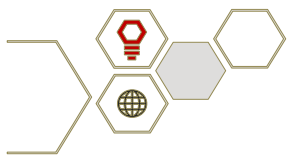

концепція базується на усвідомленні того, що сучасні війни ведуться не лише у фізичному чи інформаційному просторі, а передусім у сфері свідомості та смислів. В умовах російської агресії проти України боротьба за інтерпретацію подій, історії та цінностей стала не менш важливою, ніж збройне протистояння. Саме смисли визначають, як суспільство оцінює події, кому довіряє, які емоції переживає і на які дії здатне.

Традиційні моделі інформаційного аналізу — зокрема OSINT [8] чи HUMINT — орієнтуються переважно на фактичні дані, але не охоплюють рівень ціннісних і символічних структур, у межах яких ці дані набувають значення. На відміну від них, смисловий підхід дозволяє виявляти архетипи, культурні сценарії та когнітивні патерни, що формують основу колективного сприйняття. Виявлення таких структур відкриває можливість прогнозувати не лише інформаційні тенденції, а й динаміку громадських настроїв, зміни світоглядних позицій і потенційні загрози для національної ідентичності.

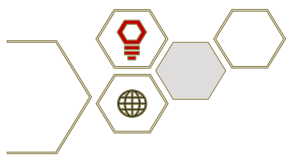
Автор наголошує, що ефективність протидії когнітивним і психологічним атакам залежить не від кількості інформаційних ресурсів, а від здатності суспільства зберігати смислову цілісність [9]. У цьому контексті смислова аналітика має перетворитися на стратегічний інструмент гуманітарної безпеки, який дозволяє не лише реагувати на інформаційні викривлення, а й формувати власні, позитивні смислові системи, що зміцнюють свідомість громадян і підсилюють державну стійкість. Таким чином, Смеслова розвідка розглядається як новий міждисциплінарний підхід, який поєднує методи когнітивних наук, культурології, філософії, аналітики даних і стратегічних комунікацій для створення цілісної системи розуміння процесів, що визначають смислову архітектуру суспільства.

Основою для формування поняття Смеслової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) є інтеграція методів кількох наукових напрямів — когнітивної лінгвістики, семіотики, культурної антропології, психології

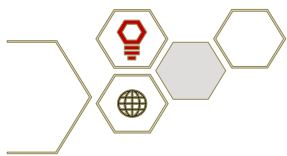
впливу, аналітики даних і стратегічних комунікацій. Саме їх поєднання дозволяє розглядати смисли не як абстрактні філософські категорії, а як структуровані, вимірювані та керовані одиниці колективної свідомості. Ключовим методологічним підходом є когнітивно-семантичний аналіз, який полягає у виявленні прихованих смислових структур у текстах, візуальних образах, символах, соціальних наративах і медійному контенті. Цей метод дозволяє визначати не лише зміст повідомлень, але й ціннісні коди, архетипи та емоційні патерни, через які здійснюється вплив на суспільну свідомість. Другим важливим напрямом є семіотичне картування, тобто побудова “смислових карт”, які відображають взаємозв’язки між ключовими поняттями, символами й наративами в інформаційному просторі. Такий підхід дає можливість виявляти неочевидні залежності між інформаційними кампаніями, культурними контекстами та політичними процесами, а також відстежувати появу нових смислових утворень, що можуть мати потенційний деструктивний вплив. До методологічної бази належать також методи когнітивного моделювання, що використовуються для прогнозування розвитку смислових тенденцій. Вони дозволяють аналізувати, як зміна одного елемента інформаційного поля може вплинути на сприйняття інших, формуючи ланцюгові реакції у колективній свідомості. Це наближає смисловий аналіз до рівня стратегічного передбачення, роблячи його інструментом гуманітарного планування.

Значну роль у дослідженні відіграють методи психологічного та дискурсивного аналізу, що спрямовані на вивчення мовних конструкцій, емоційних тригерів і моделей поведінки, які використовуються у пропагандистських або маніпулятивних комунікаціях. Вони допомагають розкрити, як певні мовні фрейми формують когнітивні установки, створюючи у свідомості людини відчуття “очевидної істини”, навіть без наявності фактичних доказів. Не менш важливим є аналітико-технологічний компонент,

який передбачає використання інструментів штучного інтелекту, Big Data та машинного навчання для аналізу великих масивів текстів, візуальних матеріалів і соціальних мереж. Це дозволяє виявляти закономірності у поширенні смислових патернів, відстежувати інформаційні хвилі та визначати джерела когнітивних впливів. Таким чином, Смилова розвідка спирається не на один метод чи дисципліну, а на міждисциплінарну синергію, де поєднуються гуманітарні знання й технологічна аналітика. Її методологічна цінність полягає у можливості перетворити процес аналізу смислів на науково обґрунтовану систему, здатну не лише описувати явища, а й прогнозувати розвиток соціальних і комунікативних процесів, які визначають безпеку та стабільність суспільства.

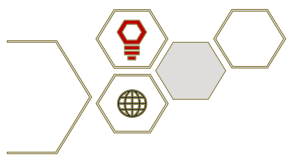
На думку автора, поява та розвиток концепції Смилової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) мають особливе значення для сучасної політичної науки. Політологія у XXI столітті не може обмежуватися лише аналізом історичних подій або описом уже сформованих політичних процесів. Її головна місія полягає у виявленні закономірностей сьогодення, аналітичному осмисленні тенденцій розвитку суспільства та формуванні науково обґрунтованих прогнозів щодо майбутніх змін політичної динаміки. Смилова складова політики є тим фундаментом, на якому будуються рішення, ідеології та комунікації. Кожна політична дія або стратегія має під собою певну систему смислів, що визначають спосіб мислення, мотивацію й поведінку як окремих громадян, так і соціальних груп. Тому аналіз політичних процесів без урахування смислового рівня є неповним, а подекуди й хибним, адже він не дозволяє зрозуміти, чому саме суспільство реагує на ті чи інші виклики певним чином. В умовах зростання когнітивних і інформаційних впливів на політичну свідомість саме здатність виявляти, інтерпретувати та прогнозувати смислові трансформації стає критично важливою для політичної аналітики. Це дозволяє політичній науці перейти від реактивного опису подій

до активного моделювання майбутніх сценаріїв розвитку суспільства, що є однією з ключових функцій сучасної політології. Таким чином, Смыслова розвідка створює інтелектуальне підґрунтя для нового типу політичного аналізу — такого, що спирається не лише на статистику чи емпіричні дані, а й на глибоке розуміння процесів смислоутворення у політичному дискурсі. Вона дозволяє політології виконувати свою стратегічну функцію — пояснювати теперішнє, передбачати майбутнє та допомагати суспільству ухвалювати осмислені рішення, засновані не на емоціях чи маніпуляціях, а на усвідомленні власних цінностей, цілей і смислів. Сучасна політологія поступово переходить від дескриптивного аналізу політичних явищ до когнітивно-аналітичної моделі, яка передбачає розуміння механізмів формування смислів, через які політика сприймається, осмислюється та відтворюється. Без цього епістемологічного повороту політична наука ризикує залишатися у площині інтерпретацій минулого, втрачаючи здатність впливати на майбутнє. Для політичної практики це означає перехід від реагування на події до проактивного управління смисловими процесами у суспільстві. Аналіз смислів дає змогу політикам і державним інституціям розуміти, які наративи формують довіру або недовіру до влади, які символи консолідують громадян, а які — фрагментують суспільство. Застосування методів когнітивно-семантичного аналізу в межах політичної науки створює новий рівень аналітики, який дозволяє не лише фіксувати тенденції, а й передбачати появу політичних криз, зміну суспільних настроїв або ідеологічних ліній розколу. Таким чином, Смыслова розвідка стає дієвим аналітичним інструментом для стратегічного планування і формування політичних рішень.

Загрози, які покликана вирішувати Смыслова розвідка (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence)

Одним із головних викликів сучасності є поява нового типу загроз, що діють не у воєнній або суто інформаційній площині, а на рівні смислів,

цінностей та колективної свідомості. Їхня небезпека полягає у поступовому підриві ідентичності, руйнуванні довіри до держави й суспільних інститутів, а також у формуванні альтернативних картин реальності, які суперечать базовим принципам гуманізму, демократії та державного суверенітету.

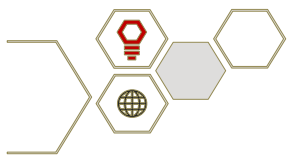
1. Візуальна підміна символів: локальні смислові вторгнення

Кейс, зафіксований в Одесі, де у міському просторі використовувалася червоно-біло-жовта кольорова гама, візуально наближена до символіки так званої “Одеської республіки” [10], демонструє прихований механізм візуальної смислової підміни. Зміна кольорів і символів, що сприймаються як частина міського середовища, поступово формує нові культурні коди, у яких регіон позиціонується як “особливий”, “відмінний” або навіть “відокремлений”. Подібні практики створюють підґрунтя для подальшої семантичної ерозії національної ідентичності, коли населення починає сприймати підмінені символи як природну частину власного культурного простору.

2. Цифрові виклики: когнітивні пастки у соціальних мережах

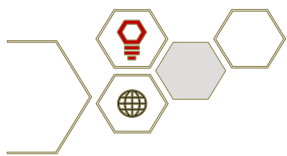
Інший тип загроз проявляється у цифровому середовищі, зокрема на платформах TikTok, Instagram та Telegram. Такі простори дедалі частіше стають інструментом когнітивного програмування поведінки, коли через короткий, емоційно насичений контент формуються хибні моделі наслідування. Феномен небезпечних “челенджів”, орієнтованих на підлітків, є прикладом того, як алгоритми емоційної залученості підсилюють шкідливі патерни — від нормалізації ризику до підміни уявлень про успіх, силу чи визнання. У результаті відбувається зміщення смислових орієнтирів [11], а соціальні мережі стають середовищем неконтрольованого формування нових мікродентичностей.

3. Ідеологічні конструкції: маніпуляція свідомістю через культу

Окрему групу загроз становлять рухи та псевдоспільноти, які використовують ідеологічне моделювання свідомості. Прикладом є діяльність так званої “Секти Мальцева” [12], що діяла під виглядом “дослідницького інституту” й поєднувала елементи псевдонауки, езотерики та психологічного контролю. Подібні структури створюють замкнені смислові системи, у межах яких учасники позбавляються критичного мислення, а реальність замінюється на сконструйовану модель “вищої істини”. Подібні тенденції набули нового втілення у псевдоправових рухах типу «Граждане СССР» [13], або так званих «Суверенів»[14], які активно поширюються в інформаційному просторі України та сусідніх країн. Ці спільноти базуються на викривлених інтерпретаціях права, державності та громадянства, формуючи альтернативну реальність, у якій учасники вважають себе “незалежними від держави” або “поза юрисдикцією законів”. Такі рухи становлять загрозу суспільній стабільності, адже створюють уявлення про можливість існування “паралельної державності”, підривають легітимність інститутів влади та стимулюють деструктивну поведінку громадян. У цьому разі йдеться не лише про соціальну або ідеологічну девіацію, а про цілеспрямовану смислову атаку на поняття закону, держави та громадянської відповідальності.

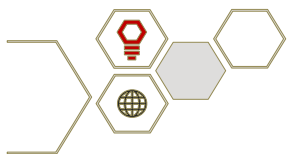
Смислова розвідка спрямована на системний пошук уразливостей у будь-яких сферах суспільного простору, через які можуть впроваджуватися ворожі наративи: від зовнішньої реклами та друкованих листівок до контенту в соціальних мережах, діяльності гуртків, громадських організацій та інших локальних інституцій. Її робота не обмежується простим виявленням сигналів впливу; ключова задача — детальний семантичний аналіз кожного фрагмента комунікації. Це означає розшифровку мовних і візуальних маркерів, виявлення прихованих метафор і архетипів, визначення цільових аудиторій та оцінку потенціалу трансформації локальних смислів у масові наративи. Такий підхід вимагає не лише фіксації факту розповсюдження повідомлення, а ретельного

контекстного дослідження: зв'язків між елементами повідомлення, історичних і культурних підтекстів, механізмів емоційного впливу та каналів реплікації. Лише поєднання моніторингу з глибинною семіотичною та когнітивною інтерпретацією дозволяє виявляти слабкі точки, де зовнішні смисли можуть «прижитися», і розробляти адресні превентивні заходи — від коригування інформаційного середовища до створення контр-смислів, здатних нейтралізувати деструктивний ефект.

Таке завдання потребує міждисциплінарної цивільної співпраці. До процесу мають бути залучені психологи (для інтерпретації емоційних тригерів і оцінки впливу на психіку та поведінку), політологи (для аналізу політичних контекстів, механізмів легітимації та впливу на суспільні інститути), педагоги та фахівці з виховання (для оцінки вразливостей у навчальних і позашкільних середовищах і розробки превентивних освітніх програм), а також експерти з когнітивних наук і НЛП (для виявлення мовних патернів, семантичних маркерів і психологічних маніпуляцій). Ці спеціалісти повинні постійно моніторити «людський вимір» — поведінкові, мовні й емоційні зміни в суспільстві — і працювати в тісній координації з аналітиками даних та експертами зі стратегічних комунікацій, які підтримують їхні висновки технологічними інструментами та допомагають формулювати етичні контрзаходи. Ключовий принцип організації роботи — цивільний характер команди: завдання зі стримування та нейтралізації смислових загроз мають виконуватися переважно неполітичними, ненав'язливими гуманітарними інституціями (університети, дослідницькі центри, громадські організації, освітні установи), а не військовими чи спецслужбами, щоб зберегти довіру суспільства і етичні стандарти впливу.

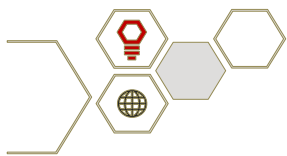
Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що Смилова розвідка (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) є новою науковою концепцією, розробленою Лисянським П.Л., яка формує основу сучасної парадигми

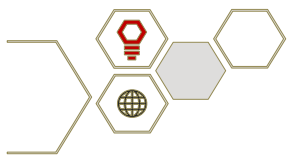
когнітивної безпеки України. Цей підхід поєднує гуманітарні та аналітичні методи для виявлення, аналізу й нейтралізації деструктивних смислів, що впливають на суспільну свідомість, політичну стабільність і національну ідентичність. Концепція пропонує перехід від реактивної інформаційної оборони до системи смислового передбачення, орієнтованої на виявлення джерел когнітивного впливу ще на етапі їхнього зародження. Вона передбачає створення мережі цивільних фахівців — психологів, політологів, педагогів, експертів із когнітивних наук, які аналізують людський вимір безпеки, не вдаючись до методів військових або силових структур. Розвиток «Смислової розвідки» відкриває перспективу побудови державної системи смислової безпеки, здатної формувати власні контрнаративи, зміцнювати когнітивну стійкість суспільства та переходити від оборони до смислового лідерства. Її впровадження є важливим кроком до утвердження нового гуманітарного типу державного мислення, у центрі якого — людина, її свідомість, цінності та здатність творити майбутнє.

Список використаних джерел

1. Лисянський, П. Л., & Ястребова, В. А. (2025). Руйнування критичного мислення як інструмент когнітивної війни агресора. *Український політико-правовий дискурс*, (15). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17404382>
2. Суятинова, К., Штурко, Г. (2022). Вплив рухової активності на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 123–129. <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.20>
3. Савченко, М. С., Бабік, І. В., & Марєєва, Т. В. (2025). Вплив ігрових методів на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15014924>

4. Lysenkova, I. (2018). Когнітивний підхід у дослідженні емоційної сфери. *Психологія і особистість*, (2), 59–69. <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2018.2.163839>
5. Лисянський П. Л., Ястребова В.А. (2025). Конструювання образу внутрішнього ворога як інструмент ідеологічної мобілізації в автократичних політичних режимах. *Регіональні студії*. 2025. 42. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d3930e21-0555-4e6b-ab36-cdcf20ae7af2/content#page=42>
6. Paius, D., Săniută, A., & Teacu Parincu, A. M. (2024). Strategic intelligence: A semantic leadership perspective. *Encyclopedia*, 4(2), 785-798.
7. Tang, W., Zhu, M., Wu, F., & Liu, Y. (2025). Semantic Intelligence: A Bio-Inspired Cognitive Framework for Embodied Agents. *arXiv preprint arXiv:2510.17129*.
8. Яровой, Т. С. (2019). OSINT, ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНТРОЛЮ ЗА ЛОБІСТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, (4(6)), 201-208. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-4\(6\)-201-208](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-4(6)-201-208)
9. Приходько С. М. Ціннісні аспекти політичної культури українського суспільства / Сергій Миколайович Приходько, Алла Михайлівна Ільченко, Юлія Володимирівна Помаз // *Політикус : наук. журнал*. – 2022. – № 2. – С. 75–79. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15993>
10. СБУ викрила створення «Одеської народної республіки». ТСН. Електронний ресурс. 2014. URL <https://tsn.ua/ukrayina/sbu-zupinila-stvorennya-odeskoyi-narodnoyi-respubliki-388404.html>
11. Чому ТікТок небезпечний? Кожен день, коли додаток продовжує працювати, є загрозою – Керрі Філіпетті. *ipress.ua*. Електронний ресурс. 2025 рік. URL:

https://ipress.ua/articles/chomu_tiktok_nebezpechnyy_kozhen_den_koly_dodatok_prodozhuie_pratsyuvaty_ie_zagrozoyu__kerri_filipetti_376516.html

12. Групу агентів ГРУ, яку знешкодили в Одесі, очолював «тамплієр» Мальцев. Укринформ. 2024. Електронний ресурс: URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3909001-grupu-agentiv-gru-akunnesodavno-zneskodili-v-odesi-ocoluvav-sektant-malcev.html>

13. "Секта свідків срср". на дніпропетровщині намагались відновити радянські силові структури. Рудана. Електронний ресурс. 2021 URL: <https://rudana.com.ua/news/sekta-svidkiv-srsr-na-dnipropetrovshchyni-namagalys-vidnovyty-radyanski-sylovi-struktury>

14. В Україні діє російська секта «Живих людей»: чим вона небезпечна. . Електронний ресурс. 2024. URL: <https://komersant.ua/v-ukraini-diie-rosiyska-sekta-zhyvykh-liudey-chomu-vony-nebezpechni/>

15. "Хочуть перевернути монету у свій бік": політолог викрив намір росіян після обстрілу Донецька. Електронний ресурс. 2024. URL:https://24tv.ua/obstril-donetska-21-sichnya-politolog-vikriv-namir-rosiyan-shho_n2477754